

نسبت نقیض عموم و خصوص من وجه چیست؟

میدانیم که نسبت میان نقیض دو مجموعه که نسبتشان عموم و خصوص من وجه است، دو حالت دارد:
 ۱- عموم و خصوص من وجه است
 ۲- تباین کلی است
 در اشکال زیر، نمودار این دو حالت نمایش داده شده است:

در **شکل ۱** مشاهده میکنید که ۴ محیط وجود دارد: ۱: مجموعه مرجع منهای پرنده و سیاه. در محیط ۱ نه پرنده است و نه سیاه. ۲: پرنده منهای سیاه (پرنده هست و سیاه نیست) ۳: اشتراک پرنده و سیاه (پرنده است و سیاه است) ۴: سیاه منهای پرنده (سیاه است و پرنده نیست).
 حال این دو مجموعه را نقض میکنیم و نسبت بین آن دو را میسنجیم:
 در **شکل ۲** نیز ۴ محیط وجود دارد که در شکل نام هر کدام بیان شده است. آنچه از این شکل متوجه میشویم این است که نسبت دو مجموعه غیرسیاه و غیرپرنده در محیط ۱ دارای اشتراک هستند (مانند محیط اشتراکی ۳ در شکل ۱) و در بعضی نقاط یکی هست و دیگری نیست (مانند محیطهای ۲ و ۴ در شکل ۱) و در بعضی نقاط (محیط ۳) هیچ کدام نیستند (مانند محیط خاکستری در شکل ۱)
 بنابراین نسبت نقیض این دو مجموعه عموم و خصوص من وجه است.

در شکل فوق مشاهده میکنید که نسبت غیرانسان و حیوان عموم و خصوص من وجه است و هنگامی که این دو مجموعه را نقض میکنیم یا به عبارت صحیح تر غیر هر کدام را در نظر میگیریم، بنابراین لاجیوان عبارت است از هر آنچه خارج از مستطیل قهوه ای وجود دارد یعنی آنچه که در شکل بعدی، با مستطیل نارنجی نمایش داده شد و همچنین انسان نیز هر آنچه خارج از مستطیل سبز انسان است، میباشد که همان مستطیل آبی شکل بعد است.
 و مشاهده میکنیم که دو مستطیل نارنجی و آبی تباین کلی دارند.

نتیجه

نقیض دو مجموعه ای که نسبتشان عموم و خصوص من وجه است، دو حالت دارد و مطلق نیست، در بعضی از امثله تباین کلی است و در بعضی امثله همان عموم و خصوص من وجه است. بنابراین به این حالت نام جدیدی اختصاص داده میشود که ترکیبی از هر دو حالت باشد و به آن «**تباین جزئی**» گویند.